

ÜRDÜN BİLGİ NOTU

EYLÜL
2022

GÜNCEL VERİLER

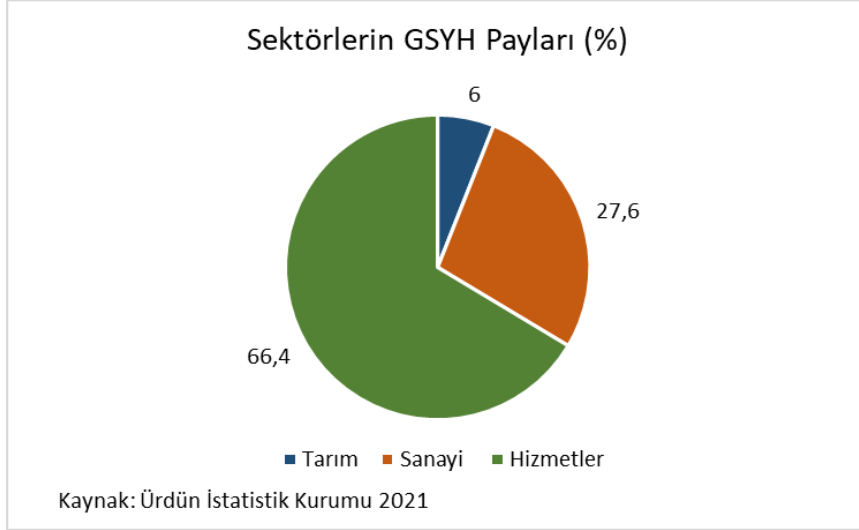
MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022 (tahmini)
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	43,7	45,3	47,7
Büyüme	%	-1,6	2,0	2,4
Nüfus	Milyon Kişi	10,2	10,2	10,3
Kişi Başı Gelir	USD	4.288	4.416	4.635
Enflasyon	%	0,3	1,3	2,8
İşsizlik Oranı	%	22,7	24,4	-
Cari Denge / GSYH	%	-8,1	-10,0	-5,9
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-8,5	-7,9	-6,4
İhracat	Milyar USD	8,0	8,5	
İthalat	Milyar USD	17,0	18,2	

Kaynak: IMF KEG Nisan 22, Trademap

1. ÜRDÜN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Ürdün gelişmekte olan bir ekonomi olmanın yanı sıra birçok ekonomik problemle mücadele etmektedir. Ülkenin, iç karışıklıklar yaşanan Suriye ile komşu olması yoğun bir mülteci akınına maruz kalmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla hem mülteci akını hem de hızlı nüfus artışı sebebiyle Ürdün'de yüksek işsizlik, gelir dağılımı bozuklukları ve yoksulluk problemleri mevcuttur. Ülke, yıllar içerisinde milli gelirini 8,5 milyar dolar seviyesinden 43 milyar dolara yükseltmiş olsa da yoğun nüfustan ötürü kişi başına düşen milli gelir artışında etkili olmamıştır.

Ürdün bölgedeki diğer ülkelerin aksine petrol ve doğalgaz bakımından oldukça yetersizdir. Kuraklığın yaşanması sanayi ve turizm gibi alanlara yatırımın artmasıyla enerji kaynakları ülkede yetersiz duruma gelmiştir. Buna ek olarak, ülkedeki neredeyse tüm elektrik enerjisinin, petrolle çalışan termik santraller tarafından üretilmesi enerji ithalatını gerekli kılmıştır. Sanayi sektörü ekonominin %27,6'sını dış yatırımın ise %60'ını oluşturmaktadır. Genellikle, madencilik, taş ocacılığı ve imalat alt sektörlerinden oluşan sanayi sektöründe altyapı kısıtlıdır ve kimi alanlarda hammadde sıkıntısı vardır.

Ülkede tarım sektörü ise GSYH'nin %6'sını oluşturmaktadır. Yaşanan kuraklık, su kaynaklarının verimsiz kullanılması, ekilebilir toprakların kısıtlı olması ve yetersiz üretim politikası sektörü kısıtlamaktadır. Yağmur alan bölgelerde buğday arpa üretimi gerçekleştirilmektedir. Mera alanları da kısıtlı olan ülke bu alanları artırmak için artezyen kuyular açmıştır ancak bu alanlar zeytin ve meyve ağaçlarının ekimine çevrilmiştir. Dolayısıyla, Ürdün tarım ürünlerinin bir kısmını da ithal etmek zorunda kalmıştır.

Hizmetler sektörü ise diğerler sektörlerin aksine gelişmiştir. Ticaret ve finans sektörünün neredeyse üçte birini oluşturmaktadır. Buna ek olarak, kamu yönetimi, savunma ve perakende satış dahil hizmetler ülke ekonomisinin istihdam açısından önemli bileşenini oluşturmaktadır.

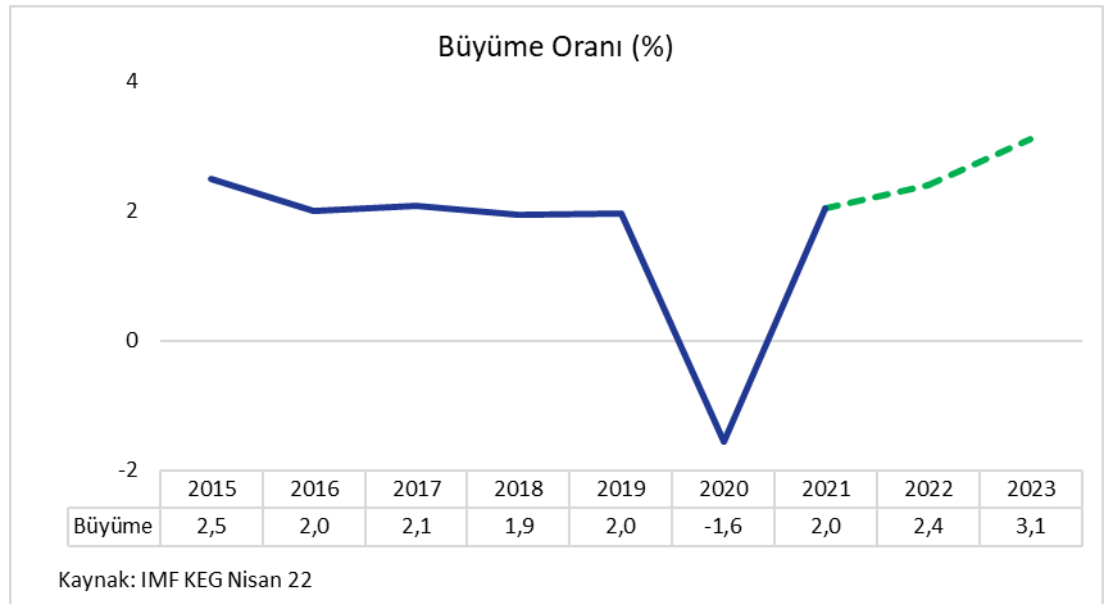
2. BÜYÜME

Ülke, mücadele ettiği yapısal sorunlara rağmen son 10 yılda düşük seviyede fakat istikrarlı bir büyüme gerçekleştirmiştir. Global finansal krizden sonra %6,9 olan büyüme oranı 2010 yılından sonra %2 oranlarına gerilemiş ve takip eden yıllarda bu orana yakın değerlerde büyüme gerçekleşmiştir.

2017 yılından bu yana ekonomisinde reform yapma konusunda ilerleme kaydeden Ürdün ekonomisi zor bir ortama rağmen enflasyonu düşük tutmuş, dış dengesizlikleri nispeten iyileştirerek makroekonomik istikrarı korumuştur. Yapısal reformlar, Ürdün'ün ekonomik ortamını iyileştirmek için ilerlemektedir. Fakat düşük büyüme ve yüksek işsizlik bu duruma engel olarak büyümenin önündeki kilit engel olmaktadır.

Ürdün ekonomisi, 2020 yılında korona virüsün etkisiyle son 20 yıl içerisinde ilk kez %1,6 daralma yaşamıştır. 2021 yılında ise, mali performans ve IMF'in Ürdün'e sağladığı EFF (Extended Fund Facility) programı büyümeyi desteklemiş ve yıl sonunda %2 büyüyerek salgın öncesi seviyesini yakalamıştır.

Gelecek dönemde ise, Ukrayna'daki savaştan kaynaklanan yayılmalar da dahil olmak üzere küresel ekonomik zorlukların yaşanabileceği tahmin edilmektedir. Ürdün'ün buğday rezervleri kısa vadeli gıda güvenliği konusunda güvence sağlasa da, özellikle yüksek işsizlik ve sınırlı mali alan göze alındığında, yüksek gıda ve enerji fiyatları kısa vadeli büyük politika zorluğu oluşturmaktadır. 2022-2023 yıllarında büyümenin tahmin edilenden daha yavaş gerçekleşeceği, 2022 yılında büyüme tahmininin yıl sonunda %2,4 olacağı tahmin edilmektedir.

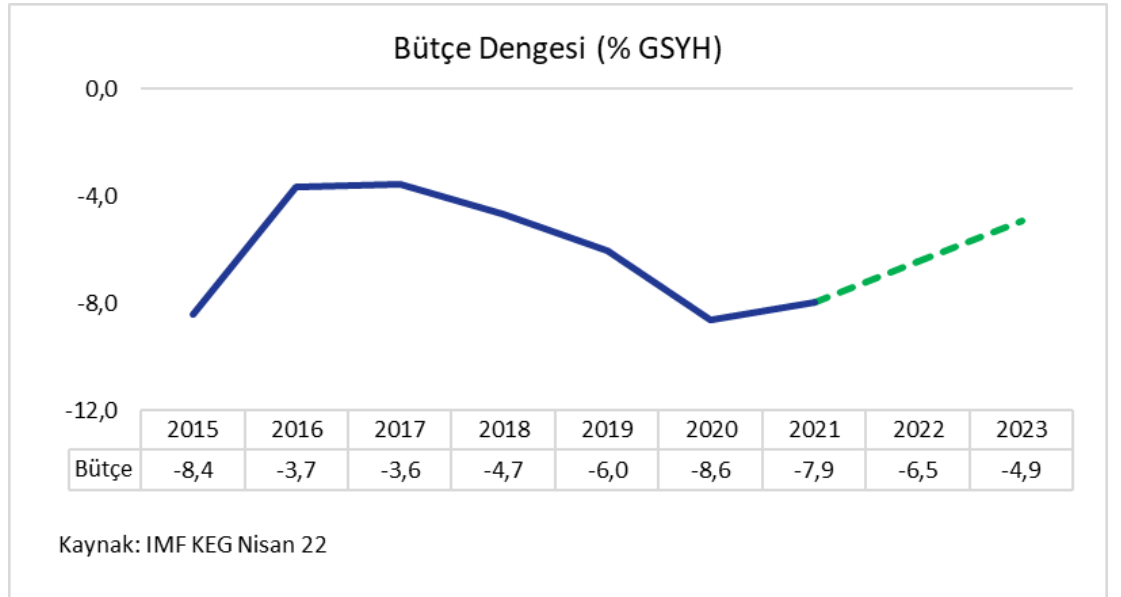

3. BÜTÇE DENGESİ

Yüksek oranlardaki bütçe açığı Ürdün'ün mücadele ettiği ekonomik sorunlardan biridir. IMF ve Dünya Bankası destekli, Ürdün'ün özel sektörünü canlandırma, ülkenin dış borcunu silme ve ülke ekonomisini canlandırmak için tasarlanmış kredilere rağmen bu programlar hayata geçirilememektedir. Bu sebeple, Ürdün GSYH cinsinden yüksek oranlarda bütçe açığı vermektedir.

2016-2017 döneminde %3 üzerinde olan bütçe açığı bu tarihten sonra %4,7'ye 2019 yılında ise %6 seviyesine çıkmıştır. Her ne kadar IMF'in EFF program yürürlükte olsa da 2020 yılında salgın etkisiyle birlikte GSYH cinsinden %8,6 bütçe açığı vermiştir. Takip eden yılda bütçe açığı %7,9'a gerilemiştir.

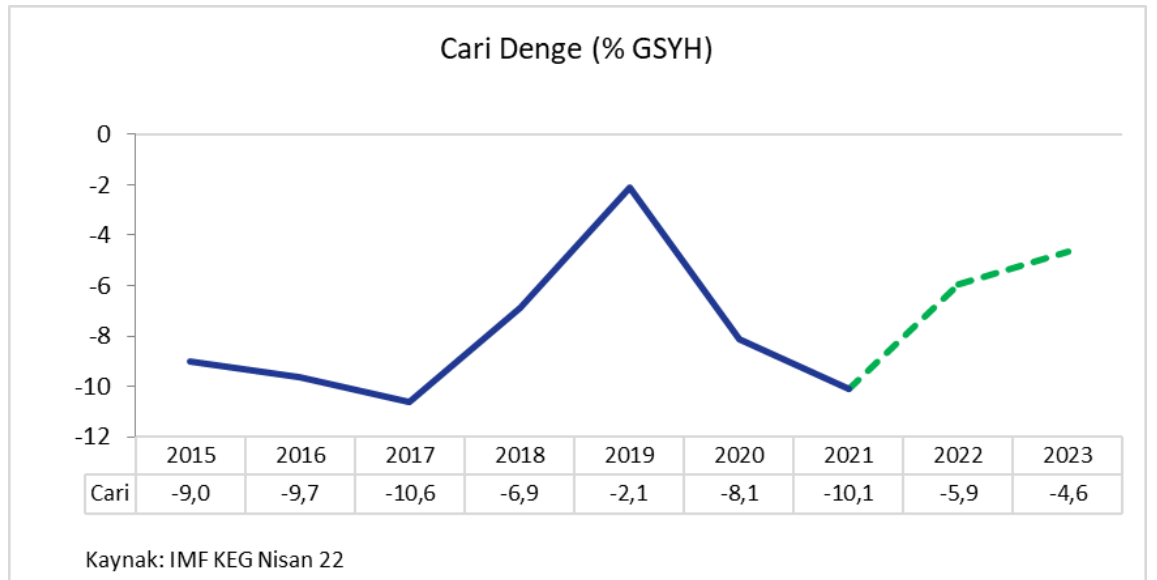

4. CARİ DENGESİ

Ürdün cari dengesi genellikle açık veren bir yapıdadır. Süregelen yıllar boyunca, yüksek ithalat, dış yardımlara bağımlılık hammadde ve doğal kaynak eksikliği nedeniyle cari dengesini toparlayamamıştır.

2017 yılında GSYH cinsinden %10,6 olan cari açık bu yıldan sonra gözle görülür bir şekilde daralsa da açık vermeye devam etmiştir. Cari açık seviyesi 2019 yılında %2,1'e düşmüştür fakat 2020 yılında salgın ile birlikte turizm gelirlerinin ciddi şekilde azalması cari dengeyi tekrar bozarak %8,1 açık vermesine neden olmuştur. 2021 yılında ise, dış ticaret açığı nispeten azalsa da turizm gelirlerinin hala salgın öncesi seviyelere dönememesi cari açığı GSYH cinsinden %10,1'e iletmiştir.

5. SWOT ANALİZİ (FITCH)

Güçlü Yönleri:

- Birkaç komşusu ile karşılaştırıldığında, Ürdün nispeten istikrarlı olarak görünmektedir.
- Enerji sektörüne yapılacak önemli yatırımlar, ülkenin petrol ve gaz ithalatına olan aşırı bağımlılığın kademeli olarak uzaklaşmasını sağlayacaktır.

Zayıf Yönleri:

- İşsizlik ve yolsuzluk hala temel sorunlar olmaya devam etmektedir. Böylece, hükümetin gelişmiş bir refah sistemi ve istihdam oluşturma vaatlerinin gerçekleşmesinin yavaş olduğu kanıtlanmıştır.
- Ürdün az sayıda doğal kaynağa sahiptir; fosfatlar ve potas tek önemli maden yataklarıdır. Su kaynakları da sınırlıdır.

Fırsatlar:

- Ürdün'ün herhangi bir konvansiyonel petrol sahası bulunmamasıyla birlikte, BM istatistikleri, 34 milyar varil ham petrole eş değer 5 milyar tondan fazla şeyl petrol kaynağına sahip olduğunu belirtmektedir.
- Ülkenin çalkantılı bir bölgede güvenli liman olarak algılanması turizm endüstrisine fayda sağlayacaktır.
- AB ile STA imzalanması, Ürdünlü ihracatçılar için fırsatlar oluşturacaktır.

Tehditler:

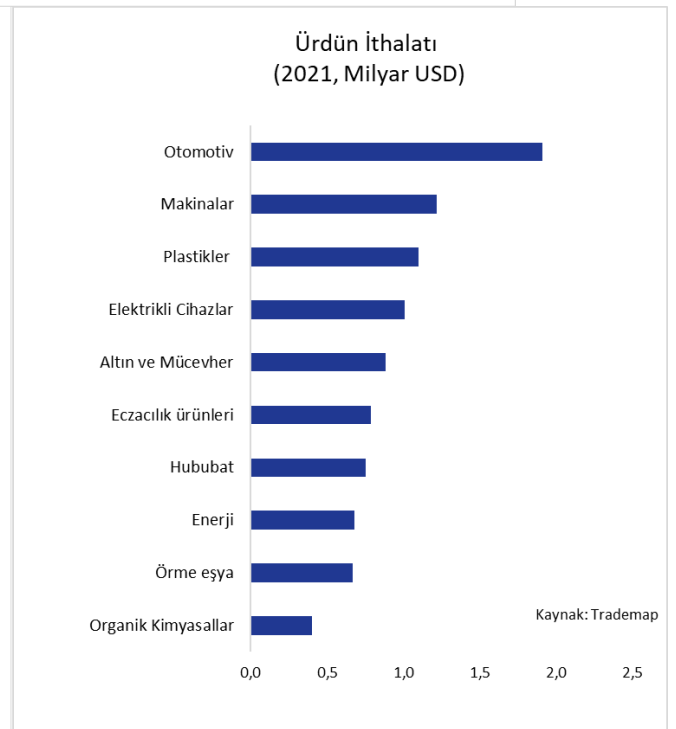
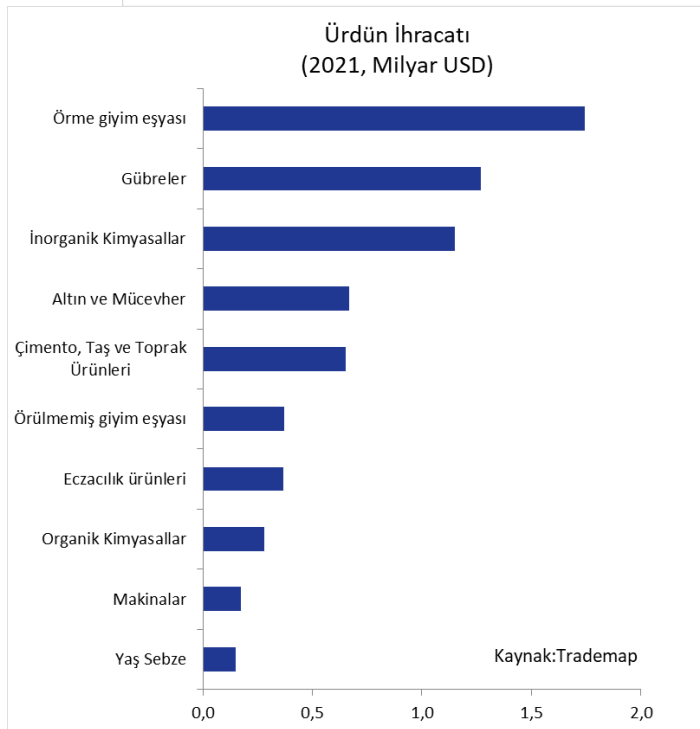
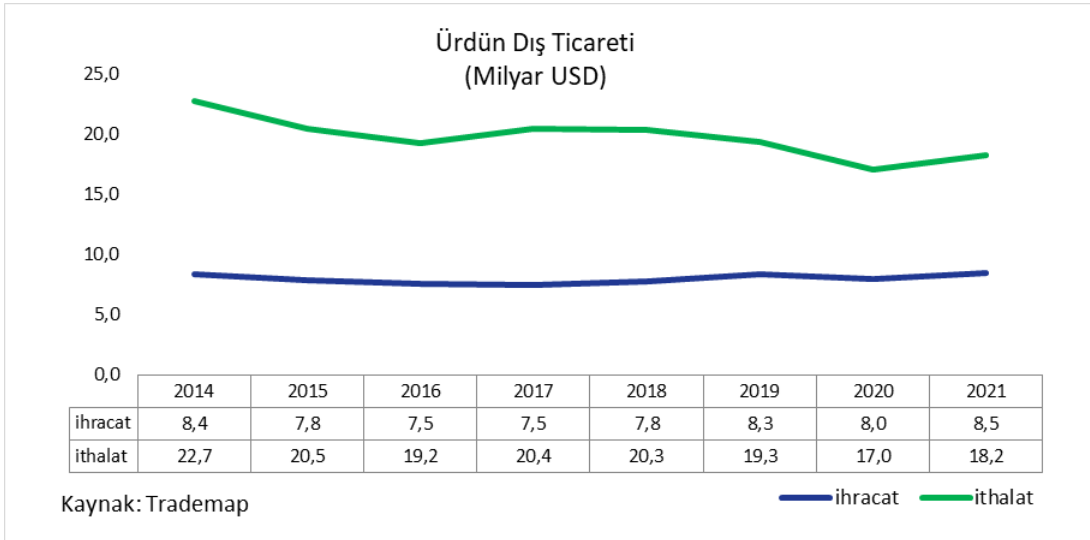
- Ürdün'ün ticaret dinamikleri dalgalanan küresel petrol fiyatlarına karşı savunmasızdır.
- İthalat için bir fırsatken petrol fiyatlarındaki bir çöküş, KİK'teki büyümeyi etkileyecek ve bu nedenle iç yatırım, işçi dövizleri ve ihracat talebinde keskin bir düşüşe yol açabilecektir.
- ABD ve KİK desteği acil tehdit altında olmasa da, bütçenin dış yardıma bağımlılığı ülkeyi kontrolünün ötesindeki dinamiklere karşı savunmasız bırakmaktadır.

6. DIŞ TİCARET

Ürdün dış ticareti çoğunlukla açık vermektedir. Enerji sektörünün ve hızlı nüfus artışı ile beraber gıda maddelerinin yetersiz hale gelmesi yüksek ithalat rakamlarına yol açmıştır. Ortalama olarak 2015-2018 yılları arasında 7,6 milyar USD olarak gerçekleşen ihracat, 2019 yılında 8,3 milyar USD'ye yükselmiş; 2020 yılında da %4 daralarak 8 milyar USD seviyesine gerilemiştir. İthalat ise, 2015-2018 döneminde 20 milyar USD civarında gerçekleşmiş, 2020 yılında ise, bir önceki yıla kıyasla %12 küçülerek 17 milyar USD seviyesine inmiştir.

2021 yılında ise ihracat ve ithalat %7 artarak sırasıyla 8,5 milyar USD ve 18,2 milyar USD'ye yükselmiştir. Böylece dış ticaret hacmi 26,7 milyar USD olurken dış ticaret açığı da 9,7 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ürün bazında bakıldığında ise, 2021 verilerini göre Ürdün ihracatının %21'ini örme-giyim eşyası, %15'ini gübreler ve %14'ünü inorganik kimyasallar oluşturmaktadır. İthalatta ise, otomotiv, makinalar ve plastikler ülke ithalatının %23'ünü oluşturmaktadır.

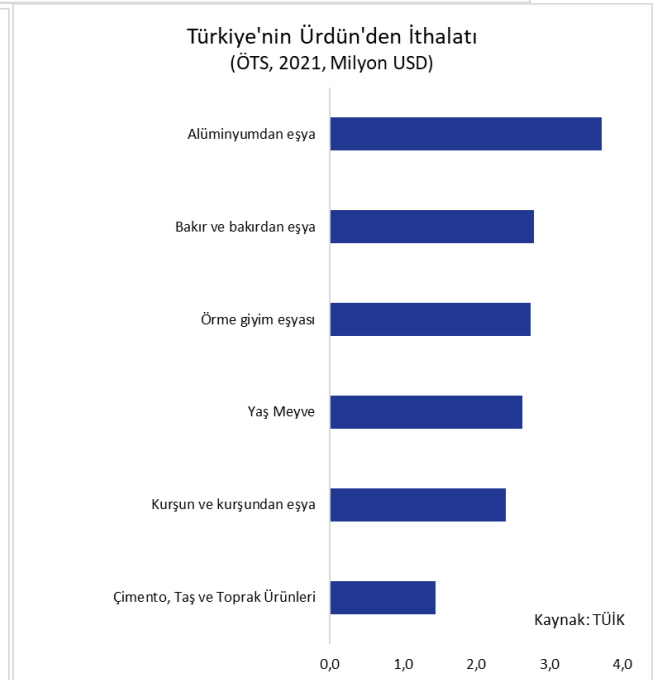
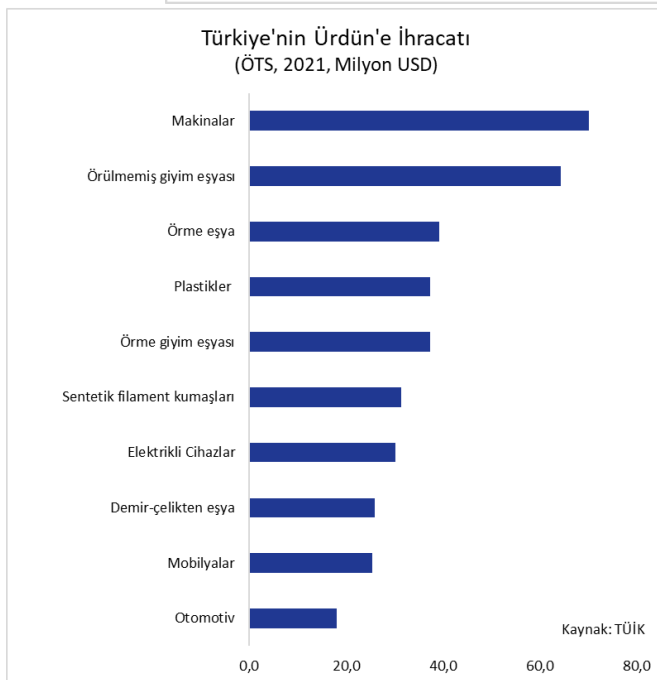
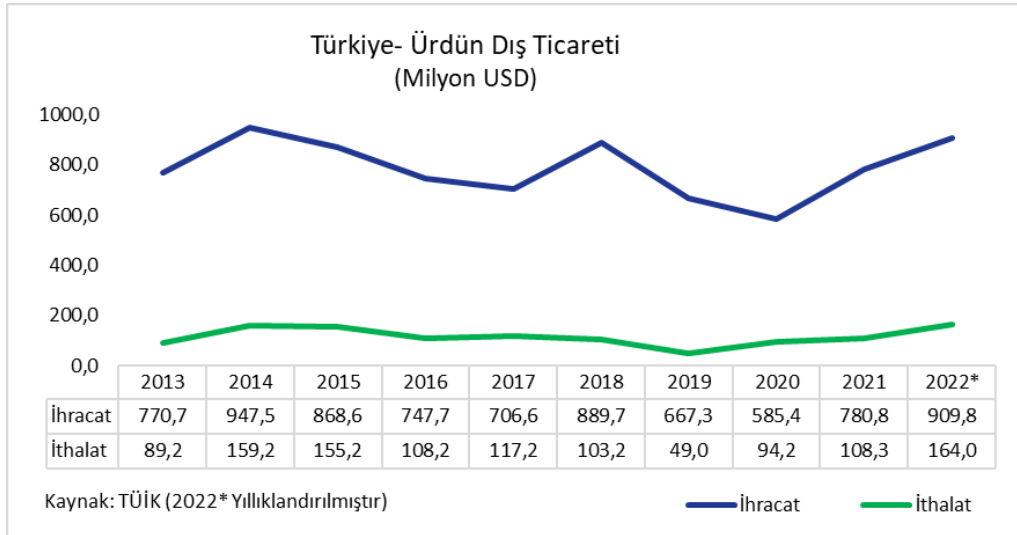

7. TÜRKİYE- ÜRDÜN DİŞ TİCARETİ

Türkiye Ürdün ile olan dış ticaretinde net ihracatçı konumundadır. İki ülke arasındaki ticaret hacmi 2014 yılında 1,1 milyar USD ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. 2015-2018 döneminde 700-900 milyon USD arasında gerçekleşen ihracat miktarı 2019 yılında 667 milyon USD'ye gerilemiştir. 2020 yılında ise ihracat %12 daralarak 585 milyon USD'ye kadar gerilemiştir. 2021 yılında ise ihracat yeniden ivme kazanarak 780 milyon USD civarına yükselmiştir. İthalat ise, 2014-2018 döneminde 100-150 milyon USD bandında gerçekleşmiş 2020 yılında 94 milyon USD civarına gerilemiştir. 2021 yılında ise 108 milyon USD'ye yükselmiştir.

2022 yılının Ocak-Temmuz döneminde ihracat bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %31 artarak 539 milyon USD'ye ithalat ise %260 artarak 77 milyon USD'ye yükselmiştir.

Ürün bazında ticarete ise, Ürdün'e gerçekleşen ihracatta başlıca ürünler, makinalar, örülmemiş-giyim eşyası ve örme eşyadır. Bahsedilen ürün grupları ülkeye olan ihracatın %24'ünü oluşturmaktadır. İthalatta ise, inorganik kimyasallar, gübreler ve ölçüm cihazları-tıbbi ürünler öne çıkmakta olup ülkeden ithalatın %66'sını oluşturmaktadır.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

     /deikiletisim | www.deik.org.tr